

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

Plv. Secretaris-Generaal

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
3119070

Datum: 11 maart 2013

Betreft: Wob-verzoek 'Digitale veiligheidslekken bij de overheid'

Geachte

In uw brief van 22 februari 2012 heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) informatie verzocht over digitale veiligheidslekken bij de overheid. Uw verzoek ziet meer specifiek op digitale veiligheidslekken bij de overheid, of bij overheidsgerelateerde organisaties en alle informatie en correspondentie over het afluisteren van de Vodafone voicemails door derden in de periode van 1 januari 2011 tot de datum van ontvangst van het verzoek.

Afhandeling van uw verzoek

De ontvangst van uw verzoek is per brief bevestigd op 7 maart 2012 (ons kenmerk: 3110790). Voorts is per brief van 21 maart 2012 (ons kenmerk 3111001) de beslistermijn met vier weken verdaagd.

U heeft een gelijkkluidend verzoek ingediend bij de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Buitenlandse Zaken (BuZ) en Veiligheid en Justitie (VenJ). Het ministerie van BZK heeft de afhandeling van uw verzoeken door de verschillende ministeries gecoördineerd. Daartoe is ondermeer op 28 maart 2012 contact geweest tussen u en vertegenwoordigers van het ministerie van BZK. Wat betreft de inhoud van het gesprek, verwijs ik naar het besluit van het ministerie van BZK van 6 maart 2013 (hun kenmerk: 2013-0000142887). Voorts heeft u ingestemd met het verlenen van uitstel van de wettelijke beslistermijn.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie over een bestuurlijke aangelegenheid, neergelegd in documenten, richten tot een bestuursorgaan. Het onderwerp digitale veiligheidslekken bij overheidsorganisaties en daaraan gerelateerde organisaties vormt een bestuurlijke aangelegenheid als bedoeld in artikel 1, onder b, van de Wob. Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11 van de Wob. Het bestuursorgaan moet of kan verstrekking van de gevraagde informatie achterwege laten wanneer zich één of meer van de in de artikelen 10 en 11 van de Wob genoemde uitzonderingsgronden of beperkingen voordoen.

Plv. Secretaris-Generaal

Datum
11 maart 2013

Onze referentie
3119070

Artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob bepaalt dat documenten waarvan de openbaarmaking daarvan de veiligheid van de staat zou kunnen schaden niet openbaar worden gemaakt. Ingevolge artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Ingevolge artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden. Voorts bepaalt artikel 11, eerste lid, van de Wob dat uit documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Beoordeling van uw verzoek

Naar aanleiding van uw verzoek heeft een inventarisatie plaatsgevonden waarbij een aantal documenten zijn aangetroffen die onder uw verzoek vallen. Bij de inventarisatie zijn ook documenten aangetroffen die reeds openbaar zijn. Deze documenten vallen buiten de reikwijdte van de Wob en zijn in de afhandeling van uw verzoek buiten beschouwing gelaten.

Aan u worden verstrekt negen documenten. In deze documenten zijn op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, persoonlijke gegevens onleesbaar gemaakt. Dit betreft ondermeer namen, telefoonnummers en parafen van medewerkers van mijn ministerie en andere organisaties. Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer acht ik zwaarwegender dan het belang van openbaarmaking van deze gegevens.

De overige aangetroffen documenten worden met een beroep op één van de uitzonderingsgronden in de artikelen 10 en 11 van de Wob niet verstrekt. Dit betreffen 27 e-mailberichten die persoonlijke beleidsopvattingen in de zin van artikel 11, eerste lid, van de Wob bevatten. Deze persoonlijke beleidsopvattingen zijn dusdanig verweven in de e-mailberichten dat deze berichten ook niet geschikt zijn om gedeeltelijk te verstrekken. Openbaarmaking van een aantal van voornoemde e-mailberichten blijft eveneens achterwege met een beroep op artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b van de Wob, veiligheid van de staat. Uit deze berichten kan informatie over beveiligingsmaatregelen van ICT-apparatuur worden afgeleid.

Plv. Secretaris-Generaal

Datum

11 maart 2013

Onze referentie

3119070

Besluit

Ik heb besloten (deels) aan uw verzoek tegemoet te komen en de informatie waarom u heeft verzocht openbaar te maken. Voor een nadere motivering verwijs ik naar voorgaande alinea.

DE MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken,
namens deze,
de ~~ply~~ secretaris-generaal,

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Algemene Zaken.

Van:
Verzonden: vrijdag 21 januari 2011 15:04
Aan:
CC:
Onderwerp: Vodafone voicemail eenvoudig af te luisteren

-----BEGIN PGP SIGNED MESSAGE-----

Beste DSC-ers, IB-ers en Beveiligingsambtenaren,

Uit door ons geverifieerde testen blijkt dat het eenvoudig is om de voicemail boxen van willekeurige gebruikers van Vodafone mobiele telefonie af te luisteren. Dit is mogelijk omdat Vodafone standaard alleen het caller-ID (het mobiele nummer) van de beller als authenticatie mechanisme gebruikt voor het beluisteren van de voicemail-box. Standaard wordt hierbij niet om een PIN code gevraagd, dit is een gebruikersinstelling. Het caller-ID is echter makkelijk te spoofen (imiteren). Er bestaan diverse diensten op het internet die caller-ID-spoofing aanbieden.

Naar aanleiding van een Blog-post van medio vorig jaar (<http://blog.hendricksen.eu/2010/05/30/vodafone-voicemail-uses-caller-id>

-fo
r-authentication/)
heeft het beveiligingsbedrijf een aantal testen uitgevoerd op de beveiliging van voicemail op het Vodafone netwerk wat het bovenstaande bevestigt.

Wij adviseren u na te gaan wie er binnen uw organisatie gebruik maakt van Vodafone en deze gebruikers te adviseren een PIN-code te zetten op de voicemail-box. Om altijd naar uw PIN-code te laten vragen, belt u met 1233.

In het menu kiest u vervolgens 2, 5, 3 en 1.

Zowel vanuit de contracthouder namens de Staat (SBO) en vanuit GOVCERT.NL is contact opgenomen met Vodafone. Als er hier meer informatie uit voortvloeit brengen we u op de hoogte.

Met vriendelijke groeten,
GOVCERT.NL

+---
GOVCERT.NL

Postbus 84011, 2508 AA Den Haag
| www.govcert.nl |

GOVCERT.NL is het Cyber Security en Incident Response Team van de Nederlandse overheid. Wij ondersteunen overheidsorganisaties in het voorkomen en afhandelen van ICT gerelateerde veiligheidsincidenten.

+----
Het Nationaal Trendrapport Cybercrime en Digitale veiligheid 2010 is gepubliceerd. Kijk op:

Van:

Verzonden: vrijdag 21 januari 2011 17:08

Aan:

Onderwerp: FW: Bericht voor Rijksportaal - voicemail Vodafone

Bericht wordt vandaag nog geplaatst op Rijksportaal. ICT-Servicedesk is op de hoogte en kan collega's helpen bij het instellen, indien nodig.

groet,

Van:

Verzonden: vrijdag 21 januari 2011 17:03

Aan:

CC:

Onderwerp: Bericht voor Rijksportaal - voicemail Vodafone

Urgentie: Hoog

Beste collega,

Willen jullie met spoed onderstaand bericht op Rijksportaal plaatsen? Bedankt!

Vodafone voicemail af te luisteren - beveiligingsadvies

Uit testen van GOVCERT.NL is gebleken dat Vodafone voicemail eenvoudig af te luisteren is, als je voicemailbox niet beveiligd is met een pincode. Kwaadwillenden kunnen vrij eenvoudig jouw voicemail afluisteren. Om dit tegen te gaan adviseren wij om in te stellen dat het voicemailsysteem **altijd** om een pincode vraagt bij het afluisteren van berichten.

Je kunt dit zelf instellen:

Instellen pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 1

Toets de **gewenste** pincode in en sluit af met een # (Let op: onthoud deze pincode goed!)

Je hoort een bevestiging van de pincode.

Toets 1 om de keuze te bevestigen.

Instellen vragen van pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 3, 1

Je hoort een bevestiging van de instelling. Elke keer dat je voicemail belt wordt om de pincode gevraagd.

Voor hulp bij het instellen kun je contact opnemen met de ICT-Servicedesk op toestel Bij vragen over (informatie)beveiliging kun je met contact opnemen met of

(Beveiligingsambtenaar)

(Informatiebeveiligingsfunctionaris)

Met vriendelijke groet,

Adviseur

.....
Communicatietechnologie Informatie- en Documentmanagement
Ministerie van Algemene Zaken
Binnenhof 19 | 2513 AA | Den Haag | Kamer 0.62
Postbus 20001 | 2500 EA | Den Haag

.....
T
F
..

<http://www.rijksoverheid.nl>
.....

5

Van: _____

Verzonden: vrijdag 21 januari 2011 18:09

Aan:

Onderwerp: Re: Vodafone voicemail eenvoudig af te luisteren

Ok!

Met groet,

Op 21 jan. 2011 om 17:24 heeft _____ "I." het volgende geschreven:

Kreeg bericht van GOVCERT dat het eenvoudig mogelijk is de voicemailbox van Vodafone gebruikers af te luisteren. Door het instellen van een pincode op de box wordt dit 'lek' afgesloten. In afstemming met CID laat ik een bericht (kennisgeving + de instructie voor het instellen van de pincode) op Rijksportaal zetten.

Groet,

Van:
Verzonden: woensdag 23 maart 2011 19:33
Aan:
Onderwerp: Re: Handleiding pincode

Top; dank!

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van:
Aan:
Cc:
Verzonden: Wed Mar 23 18:55:43 2011
Onderwerp: Handleiding pincode

Instellen pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 1 Toets de gewenste pincode in en sluit af met een # Je hoort een bevestiging van de pincode.

Toets 1 om de keuze te bevestigen.

Instellen 'vragen van pincode'

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 3, 1 Je hoort een bevestiging van de instelling. Elke keer dat je voicemail belt wordt om de pincode gevraagd.

Groet,

Van:
Verzonden: woensdag 23 maart 2011 18:19
Onderwerp: EenVandaag: Voicemails ministers moeiteloos af te luisteren

Voicemails ministers moeiteloos af te luisteren Veiligheidslek in voicemailstelsel Vodafone
Verslag: Sander 't Sas Verslag: Remko Theulings Redactie: Jan Born Het afluisteren van voicemails van onder andere ministers, burgemeesters, kamerleden, topambtenaren en woordvoerders bij de Nederlandse overheid is kinderlijk eenvoudig. Dit is zo sinds de overstap van de Nederlandse overheid naar Vodafone voor al haar mobiele telefoniediensten.

Voicemails zijn via een andere telefoon met een standaardcode af te luisteren. Dat blijkt uit onderzoek van het actualiteitenprogramma EenVandaag. Beveiligingsdeskundige Danny Mekic is geschokt: "Het instellen van een standaardcode betitel ik als een zeer ernstig datalek.
Het betekent dat voicemailberichten van de mensen op straat liggen. Zo kan staatsgeheime info op straat belanden." Emile Roemer (SP) vindt het een grof schandaal: "Dat dit zelfs op dit niveau gebeurt, is knulligheid ten top. De staatsbeveiliging heeft hier gewoon gefaald!"

De zwakke plek zit in de mogelijkheid van Vodafone om een voicemail op afstand af te luisteren via een andere telefoon. De meeste gebruikers luisteren hun voicemail alleen af via hun eigen mobiele telefoon en zijn dus niet op de hoogte van de mogelijkheid deze via een andere telefoon af te luisteren. EenVandaag had, doordat deze info voor iedereen beschikbaar is, toegang tot de voicemailberichten van onder andere ministers, staatssecretarissen, kamerleden, burgemeesters, De Nederlandse Bank en de RVD.

Vrijwel alle overheidsdiensten waaronder de ministeries maar ook zelfstandige bestuursorganen als de AFM, De Nederlandse Bank en de Luchtverkeersleiding Nederland maken gebruik van Vodafone. Daarnaast zijn er ook enkele miljoenen burgers die een Vodafone-abonnement hebben.
Het gros van de gebruikers is niet op de hoogte van de afluistermogelijkheid via een ander toestel en van de standaardcode die daartoe ingesteld is.

Vodafone laat in een reactie weten dat het in principe een eigen verantwoordelijkheid is van de Vodafone-gebruiker om een code te wijzigen. Een groot deel van de klanten kiest er volgens Vodafone voor om deze pincode niet te wijzigen. Wel zal Vodafone vanaf vanavond ervoor zorgen dat het afluisteren van je voicemail op afstand alleen nog maar kan door die gebruikers die hun veiligheidscode aangepast hebben.

De SP wil uitleg van de premier en van de verantwoordelijke ministers.

19

Van:

Verzonden: donderdag 24 maart 2011 9:03

Aan: Rijksportaal AZ

CC:

Onderwerp: Gaarne met spoed plaatsen op Rijksportaal - beveiligingsadvies

Urgentie: Hoog

Beste collega,

Willen jullie onderstaand bericht met spoed bovenaan op Rijksportaal AZ plaatsen?

Dit n.a.v. media-aandacht gisteravond.

Bedankt!

groet,

Beveilig je Vodafone voicemail - beveiligingsadvies

Zoals op 21 januari op Rijksportaal gemeld is uit testen van GOVCERT.NL gebleken dat Vodafone voicemail relatief eenvoudig af te luisteren is, als je voicemailbox niet beveiligd is met een pincode. Dit is gisteren uitgebreid onder de aandacht gebracht door de media. Kwaadwillenden kunnen vrij eenvoudig jouw voicemail afluisteren als deze niet beveiligd is met een pincode. Om dit tegen te gaan adviseren wij om in te stellen dat het voicemailsysteem altijd om een pincode vraagt bij het afluisteren van berichten.

Je kunt dit zelf instellen:

Instellen pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 1

Toets de **gewenste** pincode in en sluit af met een # (Let op: onthoud deze pincode goed!)

Je hoort een bevestiging van de pincode.

Toets 1 om de keuze te bevestigen.

Instellen vragen van pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 3, 1

Je hoort een bevestiging van de instelling. Elke keer dat je voicemail belt wordt om de pincode gevraagd.

Voor hulp bij het instellen kun je contact opnemen met de ICT-Servicedesk op **toestel** _____ Bij vragen over (informatie)beveiliging neem je contact op met _____ of _____

Beveiligingsambtenaar)

(Informatiebeveiligingsfunctionaris)

Met vriendelijke groet,

Adviseur

.....
Communicatietechnologie Informatie- en Documentmanagement
Ministerie van Algemene Zaken
Binnenhof 19 | 2513 AA | Den Haag | Kamer 0.62
Postbus 20001 | 2500 EA | Den Haag

.....
T |
F |

.....
<http://www.rijksoverheid.nl>
.....

Van:
Verzonden: donderdag 24 maart 2011 9:05
Aan:
CC:
Onderwerp: FW: [IB-list] Vodafone voicemail eenvoudig af te luisteren

Ter info. Onderstaand bericht is op 21 januari vanuit Govcert naar ons gestuurd. Toen direct actie ondernomen en bericht op Rijksportaal geplaatst, bericht wordt vandaag opnieuw op Rijksportaal geplaatst met kleine aanpassing (zie eerdere mail).

Een en ander wordt gecoördineerd met [redacted] hij heeft uiteraard direct contact met RVD en SG hierover.

groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 21 januari 2011 15:04
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: [IB-list] Vodafone voicemail eenvoudig af te luisteren

-----BEGIN PGP SIGNED MESSAGE-----

Beste DSC-ers, IB-ers en Beveiligingsambtenaren,

Uit door ons geverifieerde testen blijkt dat het eenvoudig is om de voicemail boxen van willekeurige gebruikers van Vodafone mobiele telefonie af te luisteren. Dit is mogelijk omdat Vodafone standaard alleen het caller-ID (het mobiele nummer) van de beller als authenticatie mechanisme gebruikt voor het beluisteren van de voicemail-box. Standaard wordt hierbij niet om een PIN code gevraagd, dit is een gebruikersinstelling. Het caller-ID is echter makkelijk te spoofen (imiteren). Er bestaan diverse diensten op het internet die caller-ID-spoofing aanbieden.

Naar aanleiding van een Blog-post van medio vorig jaar (<http://blog.hendricksen.eu/2010/05/30/vodafone-voicemail-uses-caller-id>

-fo

r-authentication/)

heeft het beveiligingsbedrijf [redacted] een aantal testen uitgevoerd op de beveiliging van voicemail op het Vodafone netwerk wat het bovenstaande bevestigt.

Wij adviseren u na te gaan wie er binnen uw organisatie gebruik maakt van Vodafone en deze gebruikers te adviseren een PIN-code te zetten op de voicemail-box. Om altijd naar uw PIN-code te laten vragen, belt u met 1233.

In het menu kiest u vervolgens 2, 5, 3 en 1.

Zowel vanuit de contracthouder namens de Staat (SBO) en vanuit GOVCERT.NL is contact opgenomen met Vodafone. Als er hier meer informatie uit voortvloeit brengen we u op de hoogte.

Met vriendelijke groeten,
GOVCERT.NL

+---
GOVCERT.NL

Postbus 84011, 2508 AA Den Haag

| www.govcert.nl |

GOVCERT.NL is het Cyber Security en Incident Response Team van de Nederlandse overheid. Wij ondersteunen overheidsorganisaties in het voorkomen en afhandelen van ICT gerelateerde veiligheidsincidenten.

+----
Het Nationaal Trendrapport Cybercrime en Digitale veiligheid 2010 is gepubliceerd. Kijk op:
<http://www.govcert.nl/trends>

+----

Van:

Verzonden: donderdag 24 maart 2011 11:49

Aan:

Onderwerp: FW: Gaarne met spoed plaatsen op Rijkspportaal - beveiligingsadvies

Urgentie: Hoog

Collegae,

Interne communicatie AZ mbt Vodafone.

Met vriendelijke groet,

Beveiligingsambtenaar

.....
Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken
Binnenhof 19 | 2513 AA | Den Haag |
Postbus 20001 | 2500 EA | Den Haag

.....
T
F
M

Beveilig je Vodafone voicemail - beveiligingsadvies

.....
Zoals op 21 januari op Rijkspportaal gemeld is uit testen van GOVCERT.NL gebleken dat Vodafone voicemail relatief eenvoudig af te luisteren is, als je voicemailbox niet beveiligd is met een pincode. Dit is gisteren uitgebreid onder de aandacht gebracht door de media. Kwaadwillenden kunnen vrij eenvoudig jouw voicemail afluisteren als deze niet beveiligd is met een pincode. Om dit tegen te gaan adviseren wij om in te stellen dat het voicemailsysteem altijd om een pincode vraagt bij het afluisteren van berichten.

Je kunt dit zelf instellen:

Instellen pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 1

Toets de **gewenste** pincode in en sluit af met een # (Let op: onthoud deze pincode goed!)

Je hoort een bevestiging van de pincode.

Toets 1 om de keuze te bevestigen.

Instellen vragen van pincode

Bel 1233 (voicemail)

Maak achtereenvolgens de keuzes: 2, 5, 3, 1

Je hoort een bevestiging van de instelling. Elke keer dat je voicemail belt wordt om de pincode gevraagd.

Voor hulp bij het instellen kun je contact opnemen met de ICT-Servicedesk op **toestel** . Bij vragen over (informatie)beveiliging neem je contact op met
of

 (Beveiligingsambtenaar)
 (Informatiebeveiligingsfunctionaris)

Met vriendelijke groet,

Adviseur

.....
Communicatietechnologie Informatie- en Documentmanagement
Ministerie van Algemene Zaken
Binnenhof 19 | 2513 AA | Den Haag |
Postbus 20001 | 2500 EA | Den Haag
.....

T
F
M

<http://www.rijksoverheid.nl>
.....

Van:
Verzonden: vrijdag 25 maart 2011 10:53
Aan:
CC:

Onderwerp: Factsheet: kwetsbaarheden in voicemaildiensten

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Einddatum: maandag 4 april 2011 8:00
Markeringsstatus: Voltooid

Bijlagen: FS-2011-02 Kwetsbaarheden in voicemaildiensten 1.1.pdf

FS-2011-02
kwetsbaarheden in v.

-----BEGIN PGP SIGNED MESSAGE-----

Beste IB'ers, DSC'ers en BVA's,

De problematiek rondom de voicemaildienst van Vodafone behoeft geen introductie.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen van de afgelopen dagen hebben we de feiten in een factsheet verwerkt.

In de factsheet kunt u kort nog over de inmiddels opgeloste kwetsbaarheden lezen. Ons advies van 21 januari, het instellen van een pincode, blijft overigens van kracht. Ook dat kunt u in de factsheet lezen.

Met vriendelijke groet,

GOVCERT.NL

T

I www.govcert.nl

E

GOVCERT.NL is the Cyber Security & Incident Response Team for the Dutch Government. We support the government and organisations with a public task in preventing and dealing with IT-related security incidents.